

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-856233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בגשיאות מנש"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 651

משכיל לדוד

פרשת משפטים - שקלים

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

היסוד לקבלת התורה מצוי באחדות העם

פרשת משפטים מתחילה במצוות עבד עברי ועניני נזיקין. וצריך ביאור מה הקשר בין עניינים אלו לפרשת יתרו ששם כתוב ענין מתן תורה, ומדוע התורה הסמיכה דוקא עניני נזיקין ובין אדם לחבירו לפרשת מתן תורה.

אמנם רש"י מרגיש בזה ומבאר בשם המכילתא את הדיקו שבלשון ו'אלה המשפטים, מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. ועדיין צריך ביאור; מה הרבותא בזה שנאמר מסיני, ואם זה מפי הגבורה ולא בסיני יש איזה גריעותא בזה.

וכן ראיתי מקשים באחד מהספרים הקדושים, מדוע פרשת משפטים פותחת דווקא במצוות שבין אדם לחבירו ולא במצוות שבין אדם למקום כמו לולב, שבת, וכדומה.

ונראה לבאר בעזה"ש, על פי הידוע שההכנה למתן תורה היתה על ידי "ויחן שם ישראל" - שחננו כאיש אחד בלב אחד (מכילתא יתרו י"ט), ונהיו ערבים זה לזה. שרק על ידי האחדות והאהבה בין אחד לשני התורה מתקיימת, ואז התורה נחקקת בלב האדם, שכן כידוע דרך ארץ קדמה לתורה. ולכן הקב"ה הקדים דרך ארץ לבריאת העולם שיוכלו להתקיים בו בנחת, ולא מתוך מחלוקת כעס ושנאה שמביאים לחורבן והרס העולם.

ועוד, שהרי יש הרבה מצוות שלא כל אדם יכול לקיימן, כגון מצוות שנוהגות בכהנים או בלויים, או גירושין, דיני עבדים וכדומה. ולהשלמת האדם צריך הוא לקיים את כל התרי"ג מצוות. וכיצד יעשה זאת; אלא כיון שישיראל ערבים זה לזה, יוצא שאחד זוכה במצוות שחבירו עושה, שעל ידי הערבות ההדדית נחשב כאילו הוא גם עשה את המצוה. וכמו שבעבירות נענש חבירו אף על פי שלא עשה את העבירה, כמו כן מידה טובה מרובה שמצוות שחבירו עושה נזקפים גם לזכותו. וכן על ידי אהבת ישראל שלמה נחשב לו כאילו קיים את המצוות של חבירו.

לכן נסמך ענין נזיקין ובין אדם לחבירו לפרשת מתן תורה, ששם מבואר ענין המעמד הגדול של מתן תורה בקולות וברקים ונפל עליהם פחד גדול ונורא, שראו קול ה' חוצב להבות אש ופחדו ואמרו למשה (שמות כ' ט"ו) "דבר אתה עמנו ונשמעה וגו' פן נמות".

וגם הסמך ה' לזה פרשת מזבח, כמו שכתוב (שמות כ' כ') "מזבח אדמה תעשה לי". שאסור להניף עליו ברזל, ובוודאי שלא לבנותו מברזל, כי זהו גם כן רמז לזה, שכדי לקנות את התורה צריך שיהיה בטל כמו אדמה. וכמו שאומרים בסוף תפילת שמונה עשרה "ונפשי כעפר לכל תהיה", היינו שהכל דורכים עליו ולא איכפת לו מזה.

כמו כן האדם הוא כמזבח. על ידי שמקריב עליו את תאוותיו ובהמיות ומוסר נפשו ורצונותיו לה', אז זה עצמו נחשב שמקריב עצמו לקרבן. וכמו שנאמר בריש ויקרא (

ויקרא א' ב') "אדם כי יקריב מכס". היינו שמקריב את עצמו. ולכן צריך להיות בבחינת אדמה, שהרי האדם יסודו מעפר האדמה - כדי להורות על שפלות, ולא כמו ברזל שמרמז על גאות קשה כברזל שאינו נכנע.

והדברים מבוארים באר היטב גם לגבי מצות "לא תעלה במעלות על מזבחי" (שמות כ' כ"ג), כי הוא רמז שלא ילך בגאות שחושב שהוא כביכול יותר טוב מחבירו, ועל ידי זה נשפל חבירו לפניו וכאילו שדורך על חבירו. לזה רמזה התורה ש"לא תעלה במעלות", לא להתגאות על הזולת יותר, דמי "מר שדמא דידך סומק טפי (יזמא פב:). כלומר, מי אומר שאתה חשוב יותר מחבירך.

ואם כנים אנו בכל זה, נבין ונשכיל מדוע התורה הסמיכה את עניני נזיקין למתן תורה. לומר לך, שכל עניני תורה ויראת שמים צריכים להיות מיוסדים גם על עניינים של בין אדם לחבירו. שאם לא כן לא שווה הקבלה למצוות אחרות, וכמו שקודם מתן תורה היתה התעוררות לענין של בין אדם לחבירו - כמו כן אחר מתן תורה עליהם להמשיך ולהחזיק בענין האחדות, כי רק בכוח האחדות ואהבת ישראל ישמר וישאר אצלם המעמד הנשגב והנורא של מתן תורה.

ולכן הסמיכה התורה מיד לאחר מתן תורה את דיני המשפטים שבין אדם לחבירו. כיון שבאמת רואים את חומר העבירות שבין אדם לחבירו, שביום הכיפורים כשה' סולח לכל העוונות ואף חמורות, מכל מקום עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו (כמבואר בסוף מסכת יומא).

וכן מצינו בחז"ל (ירושלמי פאה פרק א' הלכה א') שאחאב היתה לו סייעתא דשמיא לנצח במלחמותיו, אף שהיו חייליו והוא רשעים ועובדי עבודה זרה, משום שלא היה ביניהם לשון הרע והיו באחדות. מאידך גיסא חיילי דוד המלך ע"ה שהיו צדיקים היו מתים במלחמה, משום שהיה ביניהם חטא לשון הרע, והדבר הוא נורא ונוראות.

וכזה היה הדבר גם אצל תלמידי רבי עקיבא, אשר מנו עשרים וארבעה אלף, אבל כולם מתו מפסח ועד עצרת אף שהיו תנאים וגדולי עולם. מכל מקום בגלל שלא נהגו כבוד זה בזה, נענשו באופן מבהיל כזה, כמו שאמרו חז"ל (יבמות סב:).

הוא שאמרנו, כי העיקר הוא אהבת הזולת והאחדות שבין אדם לחבירו. ועל פי זה מובן גם הענין שאף המשפטים נאמרו מסיני, כמו שאומר רש"י, להראות חשיבות הדברים של המצוות האלו. וגם שמיטה שנאמר בה שאף היא ניתנה בהר סיני, משום שיש בה ענין של בין אדם לחבירו להפקידו ולדאוג לחבירו בעין טובה, מלבד הדברים שבין אדם למקום, כמו אמונה ובטחון.

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת משפטים - שקלים כ"ט שבט תשע"ג

באר שבע	תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
17:02	16:59	16:45	
18:00	17:59	17:58	מוצאי שבת
18:34	18:35	18:37	רבינו תם

הילולא דצדיקא

- כט - רבי נתן צבי פינקל, הסבא מסלבודקא
- ל - רבי מאיר, המהר"ם מפאדובה
- א - רבי צדקה חוצני, מו"ס "מקיץ נרדמים"
- ב - רבי בן ציון רבין הכהן
- ג - רבי אליעזר די אבילא זיע"א, מו"ס "מגן גבורים"
- ד - רבי יוסף אבוחצירא
- ה - רבי רפאל אהרן יפהן

»» ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il

אמרי חכמים

"כל אלמנה ויתום לא תענוף". (שמות כב. כא)

ליתומים ולאלמנות אין שום משען ושום אדם שיריב ריבם, זולת הקב"ה בעצמו. וזהו שורש מילת "אלמנה" - נאלמת, כי בהיותה מדוכאת לא תפצה פיה. "יתום" הוא משורש "כליה", כמו שנאמר "ויתום הכסף". לכן כל המצער אותם או גוזלם, דינו כמו שציער וגזל מהקב"ה בכבודו ובעצמו ונחשב ככופר בעיקר, כיון שבמעשהו מעיד על עצמו שחושב כאילו חס ושולם אין ליתום ולאלמנה אב ודואג הדורש עלבונם ומגן עליהם. כך מבאר רבינו ה"מעם לועז" זצ"ל.

והנה מבט שונה על אותם אלמנות ויתומים, כפי שמובא במדרש רבה (שמות מ"ה ו') שהקב"ה הראה למשה את כל האוצרות של מתן שכר המתקנין לצדיקים, עד שראה אוצר מבהיק במיוחד, וכששאל של מי הוא, השיב לו הקב"ה כי זהו אוצר מיוחד השמור למגדל יתומיו.

והנה אתגר לכל אחד מאיתנו: הבה נביט בסביבתנו הקרובה, ונסקור כמה יתומים צעירים אנו מכירים באופן אישי. כמה אלמנות בוכיות נוספו אך לאחרונה בציבור שלנו. יש בכך לעורר אותנו בכפליים. מחד גיסא, על הזכות והמצוה שניתנה בידינו לסייע להם, לקיים את הנאמר 'מה הוא חנון אף אתה חנון', שבכך אף נוכל אנו לקבל רחמים מאתו יתברך. ומאידך גיסא, על הזהירות המופלגת לה נדרשים כאשר פוגשים באותם שבורי לב, המסתובבים בקרבנו בכל עיר ופלך, והצורך לרכוש זכויות, דוקא בעת הזאת, ע"י סיוע ועזרה מתאימה.

עד כמה נצרכת זהירות בהנהגה זו, נוכל ללמוד מהמסופר בספר "תנועת המוסר" על מייסד שיטת המוסר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שבערב פסח אחד לא היה יכול להיות נוכח בשעת אפיית המצות שהקפיד לאפותו בהידור רב. מכיון שכן ביקש הרב מתלמידיו שימלאו את מקומו וישגיחו על תהליך האפייה, שהמצות יהיו כשרות למהדרין. שאלוהו תלמידיו: רבינו, על איזה דברים עלינו להתעכב במיוחד?

וזה שהשיב להם: עליכם להיזהר לא ללחוץ על האשה הלשה את הבצק ולא להאיץ בה שתמהר את עבודתה. ואם תשאלוני מדוע? אומר לכם! מכיון שהיא אשה אלמנה, ואסור לנו לצער אותה ולגרור לה עגמת נפש. מצות מצווה חייבות להיות מהודרות גם בהלכות חושן משפט!

ה'עסקן' שהציל מגזירת הגיוס

בתקופתו של הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצוק"ל - רבה של קובנא, פורסמה הגזירה הנוראה, שבמהלכה לקחו חיילי הצאר הרוסי את בחורי החמד - שביקשו להמית עצמם באהלה של תורה - לגיוס בצבא העם. אותו גיוס היה בו בכדי להמיט אסון על אותם בחורים, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גופנית.

האפשרות האחרונה שנותרה בידי הקהילה היהודית היתה לגייס סכומי כסף הגונים ולתת אותם כשוחד לאנשי הגיוס. אלא ששוחד זה

האוצר המיוחד של בורא העולם

לא היה קל עבור אותן משפחות. היה קשה לגייס באותן שנים סכומי כסף מכובדים שכאלה, ואם כבר הצליחו במשימה, הרי שקשה היתה שבעתיים המשימה השנייה - למצוא את האיש שיאות להעביר את השוחד למגייסים כדי שיפטרו את הבנים מחובת הגיוס. הממונים עקבו אחריהם, ולו היה נתפס מישהו בנתינת שוחד - אחת דתו היתה להמית, ומי היה מוכן לסכן את עצמו בכך.

היתה משפחה אחת שקיבלה באותה עת את המברק המאיים, שהודיע כי בנם מיועד לצבא, וכי מצורפת בזאת הזמנה להתייצב בפני השלטונות. ההורים לא ידעו כיצד יעבירו את רוע הגזירה מעליהם, כאשר בנם יושב באותה שעה ומתרפק על דף הגמרא עם ספרי הראשונים. לנתק אותו בדיוק אז לצבא - כמוה כגזירת מוות רוחני.

בלית ברירה הלך רבי יעקב אבי הנער, לרבו רבי יצחק אלחנן, ובפיו בקשה; שימצא עבורו מישהו שיעביר את השוחד ויבטל את רוע הגזירה.

רבי יצחק אלחנן קיבל אותו במאור פנים, ואמר שאכן מכיר הוא דרך ראויה שיוכל להעביר בה את השוחד ללא חשש.

לאחר זמן מה שב אותו אדם, באומרו שאכן קיבל מכתב לביתו שהגיוס לבנו מבוטל מסיבות שונות, וחפץ הוא לידע מי הוא אותו עסקן מבורך שהיה מוכן ליטול עליו את עול השוחד, למרות הסיכון הגדול הכרוך בו. הוא התפלא מדוע שומר הרב בחשאי את פרטיו של אותו עסקן, עם כל ההבנה לכך, אך אולי משום 'עת צרה היא ליעקב', שרבים מקבלים גזירה זו ונבוכים כיצד עליהם לנהוג, כדאי לפרסם שמו ברבים.

פנה אליו רבי יצחק אלחנן בנימה גלויה; אכן, מוכן אני לגלות לך, ידידי, מי הוא אותו עסקן. באותם רגעים שבאת אלי עם מעטפת הכסף בידך, שאעביר זאת לעסקן שיסכים ליתן זאת כשוחד לשחרור בנך מעול הצבא, עמדה בחדר הסמוך יתומה עניה שבכתה על מר גורלה, שאין היא יכולה להינשא. אביה נפטר לפני תקופה לא ארוכה, ואין בידה פרוטה לשלם כנדוניה עבור נישואיה. במצב שכזה טרם נמצא בחור שיאות לישא אותה למרות רוב מעולותיה.

כשהבטתי בדמעותיה של בת ישראל יתומה, שכל רצונה הוא להקים בית כשר בישראל עם חתן בן תורה, אמרתי בליבי, אם אביא לה את המעוטה שארגנת לשחרור בנך כדי שתוכל להינשא בהן, ובתמורה היא תתפלל להצלחת בנך, בוודאי ישמע הקב"ה אבי יתומים לתפילתה וייענה לקריאתה ולדמעותיה.

לכן החלטתי לתת לה את המעוטה שנתת לי, וביקשתי ממנה שתתפלל בתמורה שיחוס הקב"ה על בנך, שתתבטל מעל ראשכם גזירת הגיוס. ואכן דמעותיה שנבעו ממעמקי הלב, הן הן ה'עסקן' שהצליח לבטל את רוע הגזירה מעל בנך.

סופו של המעשה המופלא, שאותה נערה יתומה זכתה לחתן תלמיד חכם, הלא הוא אותו בחור שהיה מיועד לגיוס ויחדיו הקימו בית גדול לתפארה.

ויותר משלמדנו כמה פיקח וחכם היה רבי יצחק אלחנן, למדנו מהי תפילתה של יתומה ענייה, המבקשת מאביה שבמרומים לסייע לה במצוקתה בכל דרך - והיא נענית ברצון מלפניו יתברך.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "ויזכרות יהודע". (מלכים ב. י"א)

הקשר לפרשה: בשבת זו, "שבת שקלים", נקרא בפרשת מחצית השקל, ומכאן הקשר להפטרה שבה מוזכר ענין השקלים שתרכמו בני ישראל לחיזוק בדק הבית.

תולה ארץ על בלימה

נצור לשונך

יכול לגרום לשנאה

אסור לספר לראובן ששמעון עשה לו דבר מסוים או אמר עליו דבר מסוים, אפילו אם אינו מתכוון לגרום בכך שנאה ביניהם, ואפילו אם לדעתו נהג שמעון כדין, מכל מקום אם הוא משער שסיפור זה יגרום לשנאה ביניהם, הרי זו רכילות.

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

הקדוש:

**"שש שנים יעבד
ובשביעית יצא לחפשי
חיינם".** (שמות כ"א ב')

מן הנכון והראוי להעתיק
כאן דברים נפלאים
מהגאון מהר"י אברבנאל
זיע"א על הפסוק. וזה לשונו

"בישרו הכתוב שאם הוא כיון להרויח בהסיר מעל שכמו טורח פרנסתו ופרנסת אשתו ובניו, לא ידבק בידו מאומה כי אם הבושת והחרפה ששש שנים יעבוד כעבד נמכר ובסוף יצא לחפשי חנים בלא דבר כי אם בגפו יבוא בגפו יצא, ומאומה לא ישא בעמלו. ואם בעל אשה הוא וחשב להשליך פרנסה על אדוניו, לסוף ויצאה אשתו עמו והטורח ישוב עליו כבראשונה וזהו ויצאה אשתו עמו". עד כאן לשונו.

עיקר שעבודו של האדם: כלפי הקב"ה

ויש לבאר על פי דרך המוסר, שהקב"ה נותן עשירות לאדם זה בכדי שיוכל לעבדו בהרחבה וישוב הדעת. כמוכן שיהיה כאפוטרופוס על הכסף עבור העניים ובני תורה, לזכות אותו שיהא בחינת צינור לעזור לנצרכים ולומדי תורה. וכידוע שזה תכלית האדם בעולם הזה לעזור לזולת ולצאת מאנוכיותו, ואז עושה תפקידו שהוא אדון לעושרו ומרויח בעולם הזה ובעולם הבא.

אבל כשאדם מאבד את חושיו לקול צלצול הכסף, ונהיה עבד לכספו וזהבו ואוסף צבורים צבורים מפני תאוות הממון ואינו מהנה אחרים מנכסיו, אזי הוא נהיה עני במצוות וגם לא מקובל בעיני הבריות, וסובל בושה מהם. וכשיצא מהעולם ישאר ריק וחסר כל, כי לא ישא מאומה בעמלו וכדכתיב (תהילים מ"ט י"ח) "כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו". ומלבד בזיונותיו בעולם הזה יקבל בושה וחרפה כשיעלה לעולם הבא שלא הרויח כלום מקמצנותו ואדרבה נהפך לו לרועץ. לכן על כל איש ישראל לא להשתעבד לממונו אלא רק להשי"ת, וכנ"ל, והבן.

"כי תקנה עבד עברי". (כ.א.ב.)

בעל ה"אבני נזר" מדקדק, מפני מה נקטה התורה לשון "עבד עברי" ולא עבד ישראלי, כפי שמופיע בכל התורה כולה.

וביאור הדבר הוא שורש השם "עברי" נאמר על מעלת אברהם אבינו, וכן על בני ישראל, שבכוחם לעמוד כנגד כל העולם כולו. "כל העולם כולו מעבר אחד והם מעבר השני".

כוח זה הוא החירות האמיתית, כי האדם אינו משועבד לדעות ולהשפעות זרות והן אינן עושות עליו רושם כלל. דבר שנראה לו "אמת", הריהו דבק בו ללא סייג, גם אם הוא יחיד כנגד כולם. זהו ה"בן חורין" האמיתי.

לפיכך, בפרשת עבד עברי, שאינו יכול להשתעבד ליותר משש שנים, וזאת משום שהוא במהותו "בן חורין" - ולא "עבדים לעבדים", נקטה התורה לשון "עברי", שם המורה על מהותו של האדם מישראל - בן חורין.

**"וכי יזד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחזו
למזות".** (כ.א.ד.)

"אמר הכתוב, אין צורך לומר אם נס אל אחת מערי מקלט שהזכיר למעלה "ושמתי לך מקום", שמוציאין אותו משם, אלא אפילו הלך והחזיק בקרנות המזבח כיואב דכתיב (מ"א ב.כח) "וינס יואב אל אוהל ה' ויחזק בקרנות המזבח", מוציאין אותו משם והורגין אותו.

"וזה באמת מדיני היושר ומכלל "חקים ומשפטים צדיקים" (דברים ד.ח.), שאפילו זה שהיה חושב להיות נעזר בהקב"ה או במזבח המיוחס לו, כיון שהוא רוצח ונתחייב מיתה, ציוה הכתוב להוציאו משם ולמוסרו ביד בעל דינו. ואין ראוי לחמול ולרחם עליו, כי הרחמנות במקום הזה אכזריות הוא על הנבראים". (רבינו בחיי).

"ומקלל אביו ואמו מזות יומת". (כ.א.ז.)

מצינו שהחמירה התורה במיתת המקלל - שהוא נדון בסקילה, יותר ממייתת המכה - הנדון במיתת חנק. וזאת, מטעמים הרמב"ן, מפני שחטא הקללה מצוי יותר, שהכסיל כאשר יעוס והתקצף וקילל באביו ואימו תמיד כל היום, והעבירה כפי מציאותה תמיד צריכה ייסור גדול.

מן המעיין

"או מפני שיש בקללה חטא גדול יותר, שהיא בהזכרת ה'. והנה צריך להענישו על חטאו באביו ואימו, ועל אשר נשא שם ה' אלוקיו לפשע וחטא".

ברובד אחר הטעים ענין זה רבינו הגר"א בביאורו לספר משלי (יח. ח):

לפי שהדיבור יותר קשה לאדם מהכאה, כי הכאה אינה אלא ב'גוף', וזה יורד ל'נפש'.

ועוד, שההכאה תתרפא, אבל דיבור לא יתרפא".

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ואם אמר לאמר העבד". (כ.א.ה.)

כאן הודיע הכתוב, עבודת העבד ישראל המתלהב לעבודת קונו, ואף אחר שאפסו כוחותיו מתאוה תאוה לעבוד האדון.

וזהו אומרו אהבתי את אדוני, את אשתי, ואת בני - שהם הנשמה והמצות שעושה בעולם הזה, ואינו רוצה לצאת מהעולם הזה לחפשי כמתים, וזה יורה על החשק והתאוה בהאדון.

לאיש כזה מבטיח האדון, כי לו יקרא עבד ה', וימלא תאוותו "תאוות לבו נתת לו". אך לא עתה, כי עתה אין לו עוד בעולם, אלא ועבדו לעולם, לעולם הבא יבחר בו ה' מהמלאכים להיות לו לעבד נאמן.

ומצינו שכן היה למשה, שקראו ה' עבד ה' (דברים לד. ה), שנתאוה לחיות ליכנס לארץ ישראל, לעבוד ה' ולקיים מצותיו.

מסילות ישרים

המקור לכל הברכות במידת השלום שבו נקרא הקב"ה לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל - אלא השלום, וזהו הכלי היחיד שמצא לך. הברכה הגדולה שניתן לברך את יקירנו היא אפוא שיהיה לו שלום.

על השלום נאמר 'בקש שלום ורדפהו' שיש לבקש ולרדוף אחריו, ולכן חשובה היא הידיעה כיצד היא הדרך לרכוש בה קנין אמת. ככל שהאדם ייטיב להשלים עם מדת השלום, וידע שהקב"ה ששמו כן, הוא הקובע לו כל אורחותיו, יידע להתייחס אליהם בראוי, ויתחזק להדבק בו לעשות רצון קונו, ובכך להגיע לדרך הרצויה בעבודתו התמידית.

רבים מהמידות הקלוקלות שנתקל בהן האדם בסדר יומו, מקורן באי השלמה והכרה במידת השלום. אילו יידע האדם לילך בדרך זו בכל דבר וענין, הסיפוק וההשלמה המביאה לידי השמחה, תקדם את עלייתו התורנית לפסגת השלימות.

סיפר הגר"י זילברשטיין: הייתי נוכח פעם בעת שהגאון רבי שלום אייזן זצ"ל, שהיה משיג בשיבת סלונים ומורה הוראה ותיק בבד"צ בירושלים, פגש תלמיד ליד בית החולים 'הדסה', וכששאלו על סיבת בואו לכאן, השיב התלמיד שהגיע לבקר את אשתו המאושפת בבית החולים.

הטיתי את אוזני לשמוע מה יאמר לו ר' שלום. והנה אותו צדיק מסבר את אוזני תלמידו בפסוק (משלי כז, יח): 'נוצר תאנה יאכל פריה', ואומר לו שהפסוק נסוב על עקרת הבית, האשה. שמי שחי עמה בשלום, שומר עליה ומיטיב איתה, יזכה גם לאכול מפירותיה.

ביריעה זו ניגע בקצרה על השלימות הבאה לידי ביטוי בהושטת העזרה לעקרת הבית. במסכת מגילה (כג, א) אומרת הגמרא, שביום טוב עולים רק חמשה קרואים לתורה, משום שמאחרים לבוא לבית הכנסת. סיבת האיחור היא: מחמת שטורחים בבוקר להכין את סעודת החג (רש"י שם ד"ה ביו"ט).

והקשה הגאון יעב"ץ: והרי הבישול הוא לא ממלאכת הגברים, ואם כן מדוע הם יאחרו לבית הכנסת? ותירץ, שבזמן שהנשים עסוקות בבישול, צריכים הבעלים לשמור על הבית והילדים. כמו כן צריכות הנשים את סיוע בעליהן בהכנת צרכי הסעודה.

בספר 'תולדות יעקב', על בעל ה"קהלות יעקב" זצ"ל, מסופר: "מעשה באברך בן תורה שבא לקבל הדרכה בלימוד. ישב רבינו והדריכו בדרכי הלימוד באר היטב. משקם והודה ופנה ללכת, ביקשו רבינו לשוב. יש לו דבר מה להוסיף: אל תשכח לעזור בבית. כשתחזור כעת לביתך תשאל אם עזרתך דרושה בדבר מה".

"וכשטען השואל: אשתי הינה יראת שמים ורוצה בכל לבה שאלמד במסירות נפש ואקדיש עצמי לתורה, אמר לו רבינו: זוהי המצוה שלה, אבל המצוה שלך היא לעזור לה".

עוד מובא שהסטייפלר זצ"ל בתוך דברי הדרכה בלימוד התורה לאברך - הוסיף: "בודאי שצריך קצת לעזור בבית, אך להשתדל לגמור מה שיותר מהר, ומיד ללכת ללמוד, כדי להיות שקועים כל הזמן בלימוד התורה.

מסילות לערכים ולמידות טובות

ואם מכוונים לשם שמים, אז ישנה סייעתא דשמיא, שיש הרבה זמן לכך, וגם האשה רואה זאת ומאפשרת ללמוד יותר זמן".

הרבנית לא אוהבת

על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, מסופר שהיה נוהג לבוא לעזרת רעיתו כל אימת שהתעורר צורך בכך. אם כי הרבנית לא רצתה את מעורבותו של רבי משה בעניני "העולם הזה" של הליכות הבית.

בהגיעם לאמריקה - התקשתה הרבנית להתמודד עם עריכת הקניות בארץ זרה עם שפה לא פחות זרה. לא היתה זו פחיתות כבוד עבורו להילוות אליה למכולת או לשוק הירקות.

פעם נתגלה רבי משה, והוא כבר בא בימים, עומד במטבח ומדיח כלים. הוא הסביר: "הרבנית אינה חשה בטוב, ויודע אני עד כמה אינה אוהבת לראות את הכלים בלתי מודחים ולא במקומם".

כך גם מסופר על רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל, שפעם כאשר אשתו הרבנית תלתה כביסה לאחר ימי מחלה, ניגש אליה בעלה הרב לעזור לה.

הרבנית התנגדה בכל תוקף שרבה של ירושלים יעמוד ויתלה כביסה, באומרה שזהו חילול כבוד התורה.

השיב לה הרב: הרי את אחרי מחלה ואסור לך להתאמץ, ואילו לשכור עוזרת אין משכורתי מספיקה לכך...

כבוד החג האמיתי

בספר 'סביב שולחנו של המגיד', מסופר על הג"ר שלום אייזן זצ"ל, אשר היה מורה צדק בירושלים, והיה מפורסם במומחיותו בבדיקת כשרותם של ד' המינים.

בימים שלפני חג הסוכות, היו פוקדים את ביתו בכל שנה מאות בני אדם, אשר ביקשו את חוות דעתו על האתרוגים והלולבים שבקשו לקנות.

פעם אחת בא לפניו אברך צעיר, ובידו היה אתרוג שלפי דעתו היה מהודר ביותר. לפי בקשת האברך החל הרב אייזן לבדוק את האתרוג על כל צדדיו. לאחר דקות אחדות של בדיקה מדוקדקת, הרים הרב את ראשו ואמר לאברך הצעיר: אתרוג זה אינו מיועד לאדם כמותך.

האברך היה מופתע מאד מדברי הרב, ובמוחו התרוצצו מחשבות ותמיהות. הרי למדתי בעיני רב את הלכות ד' המינים, הררה לעצמו, וזמן רב הקדשתי לחיפוש אחר אתרוג שלדעתי הוא מושלם. מדוע, אפוא, סבור הרב שאין אתרוג זה מיועד לי?

במבוכתו פנה האברך אל הרב ושאלו: האם ישנה שאלה הלכתית לגבי אתרוג זה? במקום להשיב על השאלה, שאל אותו הרב אייזן שאלה אחרת: אמור לי, מהו משלוח ידך?

אני לומד בכלל בירושלים, ענה האברך.

כאשר התעניין הרב וביקש לדעת מהו הסכום שהכולל מעניק לאברכים, אמר לו האברך את הסכום המדוייק, שלא היה גבוה במיוחד.

ענה אשאלך שאלה אחרונה - אמר לו הרב, מהו המחיר שהנך נדרש לשלם עבור האתרוג? האברך נקב בסכום עתק.

זה מה שחשבת, אמר לו הרב, והמשיך: אתה בודאי צודק, אכן האתרוג הוא מהודר ביותר ועונה על כל דרישות ההלכה, הן מבחינת הכשרות והן מבחינת הגידול הנאה וההדר הכללי. אולם אם תשמע לעצתי, קנה אתרוג שמחירו נמוך הרבה יותר, וביתרת הכסף שסברת להקציב לצורך האתרוג הזה, קנה לאשתך שמלה ליום טוב. בזה באמת יהיה כבוד יום טוב, ותקיים בזה מצות שמחת יום טוב.

בס"ד התקבלה תרומה ע"י הצדיק שחפץ בעילום שמו של סטים

פחד דוד על התורה

המעוניין: ישלח צ"ק לת.ד. 16253 ירושלים מיקוד 91162
לפקודת "פניני דוד ירושלים" ע"ס 48 (דמי המשלוח בלבד), בצירוף שם כתובת וטלפון.
או בבנק הדואר מ.ח. 8473702 ע"ש "פניני דוד ירושלים"
לא תהיה חלוקה במשרדי המוסדות!!!

לפרטים: 02-6334197 בין השעות 9:30 - 14:00 בלבד!